

Rad s tamburaškim ansamblom na interpretaciji Peer Gynt suite br. 1 Edvarda Griega / Koncert prema programu

Jari, Danijela

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:990462>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA INSTRUMENTALNE STUDIJE I KOMPOZICIJU S

TEORIJOM GLAZBE

SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ TAMBURAŠKO UMIJEĆE

DANIJELA JARI

**RAD S TAMBURAŠKIM ANSAMBLOM NA
INTERPRETACIJI PEER GYNT SUITE BR. 1
EDVARDA GRIEGA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: prof. art. Davor Bobić

SUMENTOR: Marko Sesar, mag. mus.

Osijek, 2024.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja DANIJELA JARI potvrđujem da je moj diplomski rad
pod naslovom Rad s tamburaskim ansamblom na interpretaciji Peer Grot
suite br.1 Edvarda Griega
te mentorstvom prof.art. Davor Bobić

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, 12.06.2024.

Potpis

Danijela Jari

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
**AKADEMIJA ZA UMJETNOST I
KULTURU U OSIJEKU**
Kralja P. Svačića 1/f, Osijek

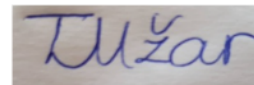
IZJAVA LEKTORA

1. Podaci o lektoru	
Ime i prezime: (ili naziv obrta/tvrtke)	Tin Užar
Zvanje:	mag. educ. philol. croat. et mag. educ. hist.
E-mail:	tin.uzar@gmail.com
Kontakt:	0916123589

2. Podaci o radu	
Autor:	Danijela Jari
Naslov:	Rad s tamburaškim ansamblom na interpretaciji Peer Gynt suite br. 1 Edvarda Griega

Izjavljujem da je diplomski/završni rad lektoriran i usklađen s pravilima hrvatskog jezika.

Osijek, 11. lipnja 2024.
(mjesto i datum)

lektor

Sažetak

Ovaj diplomski rad istražuje kreativni proces suradnje tamburaškog ansambla s klasičnom glazbom kroz interpretaciju "Peer Gynt Suite br. 1" Edvarda Griega. Suite, izveden kao pratnja Henrikovoj Ibsenovoj drami "Peer Gynt", predstavlja remek-djelo romantične glazbe 19. stoljeća s četiri karakteristična glazbena pokreta koji prenose raznolike emocije i atmosfere. Rad je usredotočen na interpretaciju "Peer Gynt Suite br. 1" i rad s tamburaškim ansamblom, a spomenut će se i biografija Edvarda Griega i Ibsenova drama "Peer Gynt". Kroz analizu glazbenih elemenata, tehničkih izazova i interpretativnih pristupa, istražujemo na koji način tamburaški ansambl može reinterpretirati i obogatiti Griegovo djelo, istovremeno poštujući autentičnost originalnog kompozicijskog koncepta. Fokusirajući se na specifičnosti interpretacije s tamburaškim ansamblom, rad donosi uvid u mogućnosti i izazove suradnje tradicionalnih glazbenih oblika s klasičnim repertoarom.

Ključne riječi: Edvard Grieg, suita, Henrik Ibsen, tamburaški orkestar

Abstract

This master's thesis explores the creative process of collaboration between a tamburitza ensemble and classical music through the interpretation of Edvard Grieg's "Peer Gynt Suite No. 1". The suite, originally composed as an accompaniment to Henrik Ibsen's drama "Peer Gynt", represents a masterpiece of Romantic music from the 19th century, comprising four characteristic musical movements that convey diverse emotions and atmospheres. The study focuses on the interpretation of "Peer Gynt Suite No. 1" and the collaboration with the tamburitza ensemble, while also discussing the biography of Edvard Grieg and Ibsen's drama "Peer Gynt". Through the analysis of musical elements, technical challenges, and interpretive approaches, we explore how the tamburitza ensemble can reinterpret and enrich Grieg's work while respecting the authenticity of the original compositional concept. By concentrating on the specifics of interpretation with the tamburitza ensemble, the study provides insights into the possibilities and challenges of collaboration between traditional musical forms and classical repertoire.

Key words: Edvard Grieg, suite, Henrik Ibsen, tamburitza ensemble

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Biografija Edvarda Griega	2
2.1. Griegov život i karijera	3
2.2. Skladateljski opus	5
3. Drama <i>Peer Gynt</i>	7
4. Suita	9
4.1. <i>Peer Gynt</i> suita br. 1, op. 46	9
4.2. <i>Peer Gynt</i> suita br. 2, op. 55	10
5. Prvi stavak – <i>Jutarnje raspoloženje</i>	11
5.1. Drugi stavak – <i>Asina smrt</i>	20
5.2. Treći stavak – <i>Anitrin ples</i>	25
5.3. Četvrti stavak – <i>U dvorani planinskog kralja</i>	30
6. Zaključak.....	35
7. Literatura.....	36
8. Popis slika	37

1. Uvod

Glazba, kao univerzalni jezik, ima moć dotaknuti dubine ljudske duše i izraziti emocije koje riječi često ne mogu dosegnuti. U svijetu glazbe, spoj tamburaških instrumenata s klasičnim repertoarom predstavlja jedinstvenu i fascinantnu sinergiju tradicionalnog i klasičnog glazbenog izričaja. U ovom diplomskom radu istražit će se upravo ta fascinantna interakcija kroz interpretaciju „*Peer Gynt Suite br. I*“ slavnog norveškog skladatelja Edvarda Griega uz pratnju tamburaškog ansambla.

„*Peer Gynt Suite br. I*“, remek-djelo koje je nastalo kao glazbena pratnja drami Henrika Ibsena „*Peer Gynt*“, predstavlja izuzetan primjer romantične glazbe 19. stoljeća. Kroz četiri stavka – „*Jutarnje raspoloženje*“, „*Asina smrt*“, „*Anitrin ples*“ i „*U dvorani planinskog kralja*“ - Grieg je majstorski prenio atmosferu i likove iz Ibsenove drame u glazbeno tkivo, stvarajući tako remek-djelo koje je osvojilo srca publike diljem svijeta.

Kroz analizu glazbenih elemenata, interpretativne pristupe i izvedbene tehnike, nastojat će se rasvijetliti specifičnosti interpretacije „*Peer Gynt Suite br. I*“ uz tamburaški ansambl te istaknuti njezinu umjetničku vrijednost i doprinos kulturnoj baštini. Kroz ovaj diplomski rad nastojat će se istražiti na koji način tamburaški ansambl može interpretirati i osvježiti Griegovo djelo, istovremeno poštujući autentičnost originalnog kompozicijskog koncepta.

2. Biografija Edvarda Griega

Edvard Hagerup Grieg (15. lipnja 1843. – 4. rujna 1907.) bio je norveški skladatelj i pijanist. Široko je priznat kao jedan od vodećih skladatelja romantizma, a njegova glazba dio je standardnog klasičnog repertoara diljem svijeta. Njegovo korištenje norveške narodne glazbe u vlastitim kompozicijama donijelo je glazbu Norveške do svjetske slave, kao i pomoglo u razvoju nacionalnog identiteta, slično kao što su to učinili Jean Sibelius u Finskoj i Bedřich Smetana u Češkoj.¹

Edvard Hagerup Grieg rođen je u Bergenu, Norveška (tada dio Kraljevine Švedske). Njegovi roditelji bili su Alexander Grieg (1806.–1875.), trgovac i britanski potkonzul u Bergenu; te Gesine Judithe Hagerup (1814.–1875.), glazbena učiteljica i kći odvjetnika i političara Edvarda Hagerupa.²

Edvard Grieg odrastao je u glazbenoj obitelji. Njegova majka bila je njegova prva učiteljica klavira i poučavala ga je od njegove šeste godine. Pohađao je nekoliko škola, uključujući i srednju školu Tanks. Tijekom ljeta 1858. godine Grieg je upoznao istaknutog norveškog violinista Olea Bulla, koji je bio obiteljski prijatelj; Bullov brat bio je oženjen tetom Edvarda Griega. Bull je prepoznao talent 15-godišnjeg dječaka i nagovorio njegove roditelje da ga pošalju u Konzervatorij u Leipzigu, čiji je odjel za klavir vodio Ignaz Moscheles.³

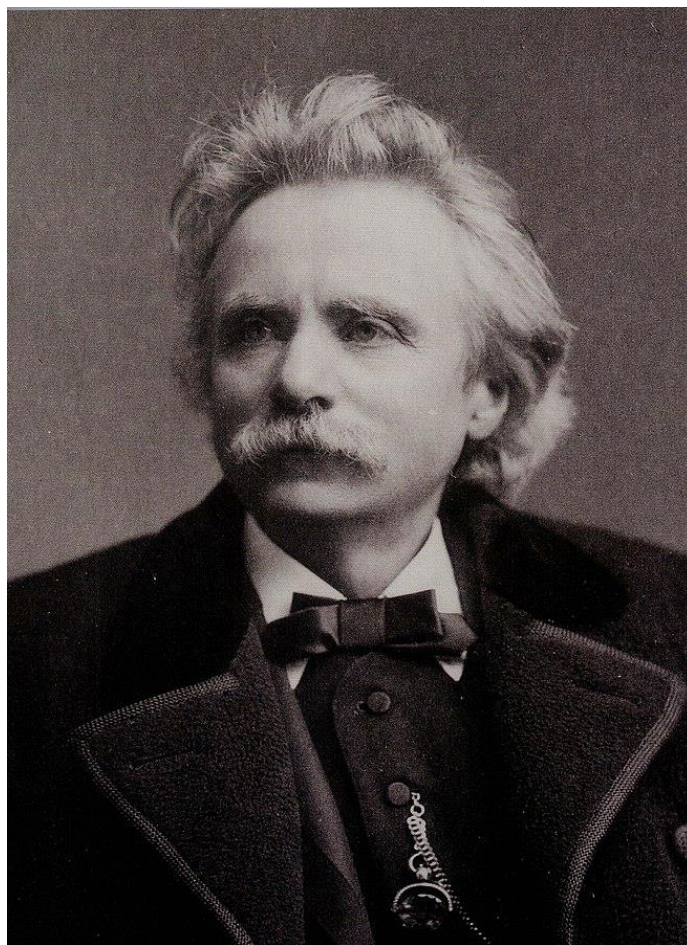
U Kopenhagenu sklapa poznanstvo s mladim norveškim muzičarom R. Nordraakom, koji ga je oduševio ljepotom norveške narodne muzike. Otada Grieg postaje iskren muzički nacionalist za cijeli svoj život. Godine 1866. postaje dirigent Filharmonijskog društva u Kristijaniji (danas Oslo). Nastupa i kao pijanist te privatno podučava.⁴

¹ Grimley, D. M. (2006). Grieg, landscape and the Haugtussa project. *Grieg*, 109-146.

² Benestad, F., & Schjelderup-Ebbe, D. (1990). *Edvard Grieg: Mennesket Og kunstneren*.

³ Benestad, F., & Schjelderup-Ebbe, D. (1990). *Edvard Grieg: Mennesket Og kunstneren*.

⁴ Kovačević, K. (1971./77.). *Muzička enciklopedija 2 (G-O)*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. (27)

Slika 1: Edvard Grieg, 1888. godine

Grieg je najslavnija osoba iz grada Bergena, s brojnim skulpturama koje prikazuju njegov lik te mnogim kulturnim institucijama koje nose njegovo ime: najveća koncertna dvorana grada (Grieg Hall), najnaprednija glazbena škola (Grieg Academy) te profesionalni zbor (Edvard Grieg Kor). Muzej Edvarda Griega u Griegovoj bivšoj kući Trolldhaugen posvećen je njegovom naslijeđu.⁵

2.1. Griegov život i karijera

Tijekom 1861. godine Grieg je imao svoj debi kao koncertni pijanist u Karlshamnu, Švedska. Godine 1862. završio je svoje studije u Leipzigu i održao prvi koncert u svom rodnom gradu, gdje je u programu izveo Beethovenovu sonatu *Pathétique*. Godine 1863. Grieg je otputovao u Kopenhagen gdje je proveo tri godine. Tamo je upoznao danske skladatelje J. P. E. Hartmanna i Nielsa Gadea. Također je susreo i svog sunarodnjaka,

⁵ Gunnar Hagen Hartvedt i Norvall Skreien: *Grieghallen*. (<https://www.bergenbyarkiv.no/bergenbyleksikon/arkiv/1424944?s=Grieghallen>)

norveškog skladatelja Rikarda Nordraaka (autor norveške nacionalne himne), koji mu je postao dobar prijatelj i izvor inspiracije.⁶

Godine 1867. oženio se svojom rođakinjom Ninom Hagerup, koja je do 1898. godine nastupala kao pjevačica, često interpretirajući njegove pjesme. Sa J. S. Svendsenom osniva 1871. godine u Kristijaniji Glazbeno društvo, ali od 1873. godine bavi se isključivo skladanjem i koncertiranjem (od 1880. do 1882., godine vodio je Glazbeno društvo *Harmonia* u Bergenu).⁷

Slika 2: Edvard Grieg i Nina Hagerup 1899. godine

Tijekom 1868. godine, Franz Liszt, koji se još nije susreo s Griegom, napisao je preporuku za njega norveškom Ministarstvu obrazovanja, što je rezultiralo dobivanjem putne stipendije za Griega. Njih dvojica susreli su se u Rimu 1870. godine. Tijekom Griegovog prvog posjeta pregledali su Griegovu *Prvu violinisku sonatu*, što je izuzetno razveselilo Liszta. Prilikom njegova drugog posjeta u travnju, Grieg je sa sobom donio rukopis svog *Koncerta za klavir*, koji je Liszt odmah krenuo čitati (uključujući i orkestralnu obradu). Lisztova interpretacija impresionirala je publiku, iako mu je Grieg „nježno“ primijetio da je prvi stavak odsvirao prebrzo. Liszt je također dao Griegu nekoliko savjeta o orkestraciji (na primjer, predložio je da se melodija drugog tematskog dijela prvog stavka povjeri solističkoj trubi, što Grieg nije prihvatio).⁸

⁶ Andersen, R. J. (1993). *Edvard Grieg: et kjempende menneske*

⁷ Kovačević, K. (1971./77.). *Muzička enciklopedija 2 (G-O)*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. (27)

⁸ Herrestal Harald. "Edvard Grieg (1843–1907)"

Godine 1888. prvi puta putuje u Englesku, a sljedeće godine dirigira orkestrom *Colonne* u Parizu. Godine 1898. sudjeluje na prvom norveškom glazbenom festivalu koji se održava u Bergenu. Njegovo zdravlje postaje sve slabije i plućna bolest ga na kraju svladava. Umro je nekoliko mjeseci nakon svoga posljednjeg dirigentskog nastupa u Kielu.⁹

2.2. Skladateljski opus

Neki od Griegovih ranijih radova uključuju simfoniju (koju je kasnije potisnuo) i klavirsku sonatu. Napisao je tri violinske sonate i sonatu za violončelo.¹⁰

Grieg je skladao scensku glazbu za Henrikovu Ibsenovu dramu „Peer Gynt“, koja uključuje izvatke „U dvorani kralja planina“ i „Jutarnje raspoloženje“. U pismu prijatelju Frantsu Beyeru iz 1874. godine, Grieg je izrazio svoje nezadovoljstvo „Plesom kraljeve kćeri planina“, jednim od pokreta u scenskoj glazbi Peer Gynta, pišući: „Također sam napisao nešto za scenu u dvorani kralja planina - nešto što jednostavno ne mogu podnijeti slušati jer u potpunosti miriše na goveđi izmet, pretjerani norveški nacionalizam i trolsko samozadovoljstvo! Ali imam osjećaj da će ironija biti primjetna.“¹¹

Holberška suita Edvarda Griega prvotno je napisana za klavir, a kasnije ju je sam skladatelj prilagodio za gudački orkestar. „Ukusna“ suita *Holberg* odaje i Griegovu sposobnost u oživljavanju baroknih muzičkih obilježja i oponašanju karakterističnih plesova tog vremena.¹² Među Griegovim klavirskim djelima treba spomenuti na prvom mjestu zbirku *Lirske skladbe* (1867-1901). Tih 66 minijatura, koje je Grieg pisao kroz gotovo 35 godina svog stvaranja, odaju svu umjetnikovu fizionomiju, sve što je on želio i mogao reći te sadrže velik broj najpopularnijih Griegovih djela. Od ostalih skladbi za klavir svakako treba spomenuti opsežnu *Baladu* op. 24, izrađenu u obliku varijacija na narodni napjev. Za klavir je napisana i poetična sonata u e-molu op. 7 te poznati koncert u a-molu, prožet životnom radošću, ljubavnom čežnjom i mladenačkim žarom.¹³

⁹ Kovačević, K. (1971./77.). *Muzička enciklopedija 2 (G-O)*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. (27)

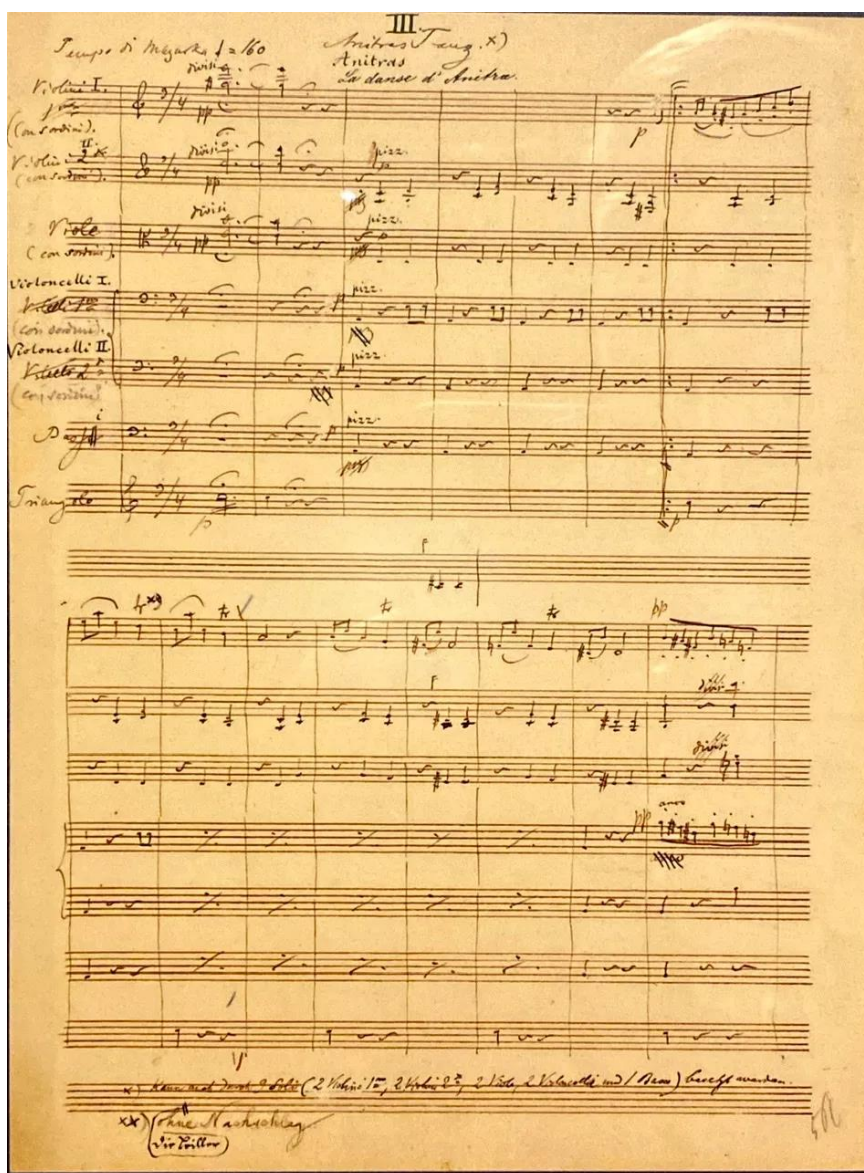
¹⁰ Benestad, F., & Schjelderup-Ebbe, D. (1990). *Edvard Grieg: Mennesket Og kunstneren*.

¹¹ Layton, R. (1998). Grieg: *Illustrated Lives of the Great Composers*. Omnibus Press. (75)

¹² Kovačević, K. (1971./77.). *Muzička enciklopedija 2 (G-O)*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. (27)

¹³ Andreis, J. (1989). *Povijest glazbe*. Zagreb: SNL

Pod utjecajem norveškoga folkloru aranžirao je mnoge pučke pjesme za zbor (npr. *Album za muški zbor, op. 30*), za glasovir (npr. *zbirke u op. 17, 66 i 72*) ili za orkestar (npr. *Simfonijski plesovi, op. 64*). Među glasovirskim djelima ističu se *Balade u g-molu, op. 24* (1875–76) – niz varijacija na narodni napjev te *klavirski koncert u a-molu*. Komorne skladbe obuhvaćaju tri sonate za violinu, jednu za violončelo te dva gudačka kvarteta (drugi je nedovršen) u kojima dominiraju kromatska akordika i dugo izdržavani blokovi zvuka. Njegove kratke skladbe za klavir, koje su bile isključivo bazirane na norveškim narodnim pjesmama i napjevima, donijele su mu nadimak „Chopin sa sjevera”.¹⁴

Slika 3: Rukopis E. Griega – *Anitrin ples* iz *Peer Gynt suite br.1*

¹⁴ Bačić, M. (2012). *Odabrani stavci iz suite Peer Gynt E. Griega u aranžmanu za tamburaški sastav*. Diplomski rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

3. Drama *Peer Gynt*

Peer Gynt je drama u pet činova norveškog pisca Henrika Ibsena, napisana i izdana 1867. godine. Ibsen je većinu drame napisao na talijanskom otoku Ischia. Djelo se računa kao vodeće u norveškoj literaturi.

Slika 4: Henrik Ibsen

Ime junaka i većinu crtica Ibsen je posudio iz Peter Christenovog Asbjørnsenovog djela *Norske Huldreeventyr og Folkesagn* (Norveške bajke i narodne priče). Djelo se temelji na legendama, narodnom vjerovanju i motivima saga i predstavlja satiričan obračun s nacionalnom romantikom, pun poveznica prema osobama i djelima, ali istovremeno dubinski karakterizira likove u djelu. Radnja se djelomično odigrava u Norveškoj, djelomično u Sjevernoj Africi, a djelomično na moru. Jezik je svjež, s puno riječi i izraza, a stihovi su laki.¹⁵

¹⁵ Klaus Van Den Berg, (2006). "Peer Gynt", *Theatre Journal* 58.4. 684–687

Djelo ubrzo postiže veliki uspjeh. Ibsen je djelo napisao kao dramu, ali prve kazališne izvedbe se izvode u „Christiania Theateru“ već 1876. godine. Edvard Grieg je uglazbio istoimeno djelo.

Peer Gynt kronično prati putovanje svog naslovnog lika od norveških planina do sjevernoafričke pustinje i natrag. Prema Klausu van den Bergu, „njegovi korijeni su romantični, ali drama također anticipira fragmentaciju nastajućeg modernizma“ i „filmski scenarij spaja poeziju s društvenom satirou i realistične scene s nadrealnim“. *Peer Gynt* također može biti opisan kao priča o životu temeljena na odugovlačenju i izbjegavanju. Ibsen je napisao *Peer Gynt* namjerno ignorirajući ograničenja koja je konvencionalna scenska umjetnost 19. stoljeća nametala dramu. Njegovih četrdeset scena slobodno se kreće u vremenu i prostoru te između svijesti i nesvjesnog, spajajući folklorističku fantaziju i bezosjećajni realizam. Raymond Williams uspoređuje *Peer Gynt* s ranom dramom Augusta Strindberga *Sretno Petarovo putovanje* (1882.) i tvrdi da obojica istražuju novu vrstu dramske akcije koja je bila izvan mogućnosti teatra tog doba; obojica su stvorili „niz slika u jeziku i vizualnoj kompoziciji“ koji „tehnički postaju mogući samo u filmu.“¹⁶

Dok se Bjørnstjerne Bjørnson divio „satiri na norveški egoizam, uskogrudnost i samodostatnost“ u dramu i opisao je kao „veliĉanstvenu“, Hans Christian Andersen, Georg Brandes i Clemens Petersen pridružili su se općem neprijateljstvu, a Petersen je napisao da drama nije poezija. Razjaren kritikama, osobito Petersenovim, Ibsen je branio svoje djelo tvrdeći da „je poezija; i ako nije, postat će takva. Pojam poezije u našoj zemlji, u Norveškoj, oblikovat će se prema ovoj knjizi.“ Unatoč ovoj obrani svojeg poetskog postignuća u *Peer Gyntu*, drama je bila njegovo posljednje djelo koje je koristilo stihove; od *Lige mladih* (1869) nadalje, Ibsen je pisao dramu samo prozom.¹⁷

Grieg je skladao glazbenu partituru koja traje otprilike devedeset minuta. Grieg je izdvojio dvije suite od četiri dijela iz prateće glazbe (opus 46 i opus 55), koje su postale vrlo popularne kao koncertna glazba. Jedan od pjevanih dijelova prateće glazbe, „U dvorani kralja planina“, ukljuĉen je u prvu suitu s izostavljenim vokalnim dijelovima. Izvorno, druga suite imala je peti dio, „Ples kraljiĉine kćeri planina“, ali ga je Grieg povukao.

U prvom ĉinu *Peer* dolazi na vjenĉanje na kojemu ugleda nježnu i nevinu Solveig u koju se zaljubi na prvi pogled, no ona odbija s njime plesati zbog njegove loše reputacije.

¹⁶ William, R. (1993). *Drama from Ibsen to Brecht*. London: Hogarth

¹⁷ Hart-Davis, (1967). *Levenson, Michael, Henrik Ibsen: The farewell to poetry, 1864–1882*, 67

Kad se napije, otme mladenku, djevojku iz bogate obitelji te provodi s njom noć u planinama. Kao bjegunac, Peer ostavlja otetu mladenku i luta planinama u kojima nailazi na kraljevstvo trolova. Brzopleto prihvati ponudu kralja da oženi njegovu kćer i zauvijek ostane s njom i djetetom koje je na putu, no u zadnji čas se predomisli i pobjegne. Solveig dolazi za njim u planinu da bi ga spasila, no on ne može ostati s njom jer ga podsjeća na sva njegova nedjela. Ponovno bježi, ali prije toga posjećuje majku koja umire. U dugogodišnjem izgnanstvu na obalama Maroka i u egipatskoj pustinji, Peer susreće razne likove koji sličje njemu. Od poslovnog čovjeka koji se obogatio u Americi prodajući robove, Peer postaje kralj luđaka. Kad se napokon kao starac vraća u domovinu, suočava se sa svim svojim neizrečenim i propuštenim djelima. Ljevač pucadi želi pretopiti njegovu dušu u nov materijal jer ona nije ostvarila ciljeve za koje je bila stvorena. Peer Gynt nikako ne pronalazi pravoga sebe, no na kraju ga otkupljuje njegova vjerna Solveig svojom strpljivom i milosrdnom ljubavlju.

4. Suita

Suita je višestavačna instrumentalna skladba s najmanje tri stavka, do uglavnom sedam ili osam stavaka. Postoje slučajevi i s mnogo više stavaka (Händelove suite imaju i do 20 stavaka). Stavci uglavnom predstavljaju manje glazbene oblike. Postoje dva tipa suite: barokna (stara) suite koja je svoj procvat zabilježila u 17. stoljeću i prvoj polovini 18. stoljeća, i novija (moderna) suite iz 19. i 20. stoljeća.

4.1. *Peer Gynt* suite br. 1, op. 46

Kao što je ranije navedeno, suite *Peer Gynt* napisana je za istoimenu dramu Henrika Ibsena iz 1867. godine. Napravljene su različite snimke ove glazbe. Neke snimke koje tvrde da sadrže potpunu incidentalnu glazbu imaju 33 odabira; snimka koju je dirigirao Ole Kristian Ruud podijeljena je u 49 stavki. Obje snimke uključuju nekoliko stihova iz drame, koje čitaju glumci. Originalna partitura sadrži 26 stavaka, od čega je osam skladbi upotrijebljeno za stavke u dvije suite: *Preludij: Na vjenčanju*, *Povorka mladenaca*, *Halling*, *Proljeće*, *Preludij: Otmica mladenke*, *Ingridin jad*, *Peer Gynt i pastirice*, *Peer Gynt i žena u zelenom*, *Po njegovu konju ćeš ga suditi*, *U dvorani planinskog kralja*, *Ples kraljičine kćeri planine*, *Peer Gynt proganjan od strane trolova*, *Peer Gynt i Boyg*, *Preludij: Duboko u šumi*,

*Solveigina pjesma, Asina smrt, Preludij: Jutarnje raspoloženje, Kradljivac i primatelj, Arapski ples, Anitrin ples, Peer Gyntova serenada, Peer Gynt i Anitra, Solveigina pjesma, Preludij: Povratak Peer Gynta, Nasukan brod, Dnevna scena, Solveig pjeva u kolibi, Noćna scena, Duhovska himna, Solveigina uspavanka.*¹⁸

Potpuna partitura uključuje nekoliko pjesama i zborova. Izvorno je orkestrirana za jednu pikolo flautu, dvije flaute, dvije oboe, dva klarineta in A, dva fagota, četiri roga in E, dvije trube in E, tri trombona, tubu, timpane, činele, bas bubanj, triangel, harfu i gudače.

Prva suita, op. 46, objavljena je 1888. godine. Stavci koji se nalaze u njoj su: *Jutarnje raspoloženje, Asina smrt, Anitrin ples* i *U dvorani planinskog kralja*. Prva suita započinje evokativnim „Jutarnjim raspoloženjem“, koje otvara četvrti čin predstave, smještene u Afriku. „Smrt Ase“ ne prikazuje Peerove divlje fantazije uz majčinu smrtnu postelju, već njezino očajno iščekivanje smrti u tihoj i tugaljivoj melodiji gudača. „Anitrin ples“, kojeg skladatelj opisuje kao „nježan mali ples koji jako želim da zvuči nježno i lijepo“, zavodljiva je pojava houri koju Peer susreće dok se predstavlja kao prorok u arapskom svijetu. Skladba u „U Dvorani planinskog kralja“, jedna je od najpoznatijih Griegovih skladbi. U svojoj recenziji londonske izvedbe iz 1889. godine, Shaw ju je nazvao „bujnom skladbom čudnog zabavnog karaktera“, dok se također žalio da je sastavljena od samo jedne fraze koja se ponavlja iznova i iznova.¹⁹

4.2. *Peer Gynt* suita br. 2, op. 55

Grieg je sljedeće skladbe iz drame iskoristio za drugu suitu: *Otmica mlade. Ingridin jad, Arapski ples, Povratak Peer Gynta* i *Solveigina pjesma*. Druga Griegova suita počinje nasilnom glazbom na početku drugog čina, nakon propalog vjenčanja, okružujući Ingridin jad. „Arapski ples“ dolazi iz sredine četvrtog čina, u beduinskom kampu neposredno prije „Anitrinog plesa“. Preludij za peti čin evocira oluju na moru, dok je Peer nasukan na povratku u Norvešku. Sada mrzovoljni starac, Peer razmišlja o neizabranim putevima u životu za koji sada vjeruje da je protraćen. Peer čuje glas svoje mrtve majke i razmjenjuje pitanja sa smrću; očajan, uputi se prema kolibi Solveignoj, žene koju je volio i napuštao u različitim točkama prethodnih činova. Ona ga tješi uspavankom, iako glazba koja zatvara

¹⁸ Henry Litolffs Verlag, (2008). *Edvard Grieg – Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis*

¹⁹ Peer Gynt suite No.1, op. 46. Preuzeto s: <https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/2684/peer-gynt-suite-no-1-op-46>.

Drugu suitu jest njezina svijetla pjesma s kraja četvrtog čina, odnosno slutnja njezine iskrene posvećenosti njemu.²⁰

5. Prvi stavak – *Jutarnje raspoloženje*

Stavak koji je prilično mirnog i melankoličnog karaktera, dosta je izazovan za instrumentaliste. Prilikom izvođenja stavka potrebni su izvođačeva smirenost i prisutnost. Samo ime stavka *Jutarnje raspoloženje* opisuje nam skladateljevu ideju.

Dirigent ansambla pred sobom ima veoma zahtjevan glazbeni zadatak. Skladba je napisana u E-duru, puna je dinamičkih promjena, melodija se koristi pentatonskom ljestvicom, a glavna tema se naizmjenično pojavljuje u bisernici i braču (u originalu flauta i oboa).

The image shows a musical score for the first movement of Peer Gynt Suite No. 1, Op. 46. It consists of three staves. The top staff is in treble clef, the middle in alto clef, and the bottom in bass clef. The key signature is E major (three sharps) and the time signature is 6/8. The piece begins with a 'sul I' instruction above the first staff. The first staff starts with a piano (*p*) dynamic and a melodic line. The middle and bottom staves provide harmonic accompaniment, also starting with a piano (*p*) dynamic. The score shows the first few measures of the piece, including the initial melodic phrase in the treble clef.

Slika 5: Notni primjer, pojavljivanje teme u bisernici²¹

Na slici br. 5 vidi se početak skladbe i prvo pojavljivanje teme u bisernici (prva dionica), dok su druga i treća dionica bisernice harmonijska pratnja. Početak skladbe treba biti dosta miran i povezan jer se na samom početku nalazi *piano* dinamika i oznaka za *legato*. Nakon toga treba dobro pripremiti *crescendo* i *decrescendo* zato što ne treba pretjerati u tome, već samo napraviti znatnu razliku. Također, preporuka je sve svirati na prvoj žici (sul I) zbog razlike u zvučnosti koja bi se dobila sa sviranjem na drugoj žici. Nakon izlaganja teme u bisernici, ona se izlaže u braču s istom problematikom dinamike.

²⁰ Peer Gynt suite No.1, op. 46. Preuzeto s: <https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/2684/peer-gynt-suite-no-1-op-46>.

²¹ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

Na slici br. 6 prikazane su najveće artikulacijske i dinamičke promjene. Dirigent tu ima težak zadatak jer treba odrediti iz koje dinamike krenuti raditi *crescendo* kako bi se dobio *forte* i opravdao karakter tog dijela skladbe. Preporučuje se u 17.t. krenuti s *mezzopiano* dinamikom kako bi u iduća tri takta bilo prostora za napraviti *crescendo*. U dionicama brača 2, brača 3, E-brača, čela, kontre i bugarije imamo naglaske koji dodatno povećavaju "napetost".

The image shows a musical score for Peer Gynt Suite No. 1, measures 17-20. The score is arranged in a system of staves. The top staff is marked 'Ord.' and 'sul I'. The second staff is marked 'cresc.' and 'sul I'. The third staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The fourth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The fifth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The sixth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The seventh staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The eighth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The ninth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The tenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The eleventh staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The twelfth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The thirteenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The fourteenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The fifteenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The sixteenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The seventeenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The eighteenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The nineteenth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The twentieth staff is marked 'cresc.' and 'sul II'. The score includes various dynamic markings such as 'f', 'Non div.', and 'cresc.'. There is also a box labeled 'A' above the first staff in measure 17. The bottom of the score shows the bass clef and a 'f' dynamic marking.

Slika br. 6: Notni primjer, razvijanje dinamike, tema u većini dionica²²

²² Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

The image shows a musical score for a woodwind section, likely from a symphony or suite. The score is written for a woodwind quintet with three flutes (Bis. 1, 2, 3), three clarinets (Br. 1, 2, 3), an E-flat saxophone (E-br.), a bassoon (Bug.), and a bass clarinet (Ber.). The key signature is G major (one sharp) and the time signature is 3/4. The woodwinds play a melodic line with accents and slurs, while the bassoon and bass clarinet play a rhythmic accompaniment. The bassoon part includes chord markings: E, Cism/E, Fism7, and Fism7.

Slika br. 7: Notni primjer, berda²³

Na slici br. 7 nalazi se bitan dio za berdu u 24.t. Zadatak dirigenta je dati precizan znak berdašu, a zadatak berdaša je da drugu dobu krene s *piano* dinamikom te napravi *crescendo* do prve dobe u idućem taktu.

²³ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

30 **B** 3

The image shows a page of a musical score for a brass and woodwind ensemble. It is labeled '30' and 'B' at the top left, and '3' at the top right. The score consists of ten staves, each labeled with an instrument: Bis. 1., Bis. 2., Bis. 3., Br. 1., Br. 2., Br. 3., E-br., Čel., Bug., and Ber. The music is in a key with three sharps (F#, C#, G#) and a common time signature. The first staff (Bis. 1.) starts with a forte (ff) dynamic and a decrescendo. The second and third staves (Bis. 2. and Bis. 3.) also start with ff and decrescendo. The fourth staff (Br. 1.) starts with ff and decrescendo. The fifth staff (Br. 2.) starts with ff and decrescendo. The sixth staff (Br. 3.) starts with ff and decrescendo. The seventh staff (E-br.) starts with ff and decrescendo. The eighth staff (Čel.) starts with ff and decrescendo. The ninth staff (Bug.) starts with ff and decrescendo. The tenth staff (Ber.) starts with ff and decrescendo. In measures 32 and 33, the brass 3 parts (Br. 1., Br. 2., Br. 3.) play a melodic line with a crescendo, while other instruments provide harmonic accompaniment. The dynamics for the brass 3 parts are p, cresc., and f. The dynamics for the other instruments are ff, dim., p, and f.

Slika br. 8: Notni primjer, B dio²⁴

Na početku B dijela (slika br. 8) pojavljuje se trenutno najglasniji dio u skladbi (*ff*) koji je ispraćen s *decrescendom*. Zadatak dirigenta je procijeniti kada je pravo vrijeme za početi raditi *decrescendo*. Nakon tog dijela, u 32.t. i 33.t. u dionici braća 3 pojavljuje se glavna melodija dok su ostale dionice harmonijske pratnje. Na tom mjestu dirigent ima zadatak pokazati *crescendo* koji će odvesti u *forte*.

²⁴ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1.* Transkripcija.

Slika br. 9: Notni primjer, dionica bisernice 3²⁵

Dionica bisernice 3 u 35.t. (slika br. 9) ima iznimno bitnu ulogu na drugoj dobi (u originalu dionica violončela). Zadatak dirigenta je da taj dio posebno naznači rukom i da precizan znak i svojim dirigentskim vještinama napravi dosta izazovni *crescendo* koji počinje iz *piana* i opet se vraća u početnu dinamiku (*p*).

²⁵ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1.* Transkripcija.

Slika br. 10: Notni primjer, E-brač i čelo²⁶

Slika br. 10 prikazuje pojavljivanje teme u dionici E-brača i čela. Ta ista, već prepoznatljiva tema, pojavljivala se ranije u dionicama bisernice i brača. Dirigentov zadatak je održavati tempo jer bi orkestar tu mogao posustati i krenuti usporavati. Također, E-braču i čelu treba dati do znanja da njihova melodija i tema trebaju biti *legato*, ali je velika opasnost da se dogodi "sljepljivanje tonova" zbog masivne boje zvuka tih instrumenata. S druge strane, treba pripaziti da dionice bisernice (1, 2, 3) budu u dinamici koja im je zapisana (*pp*) kako ne bi bili preglasni naspram ostalih instrumenata jer oni su tu samo harmonijska linija.

²⁶ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

The image shows a musical score for three string parts: Violin I, Violin II, and Viola. The score is divided into two measures, 62 and 63. In measure 62, all three parts play a descending eighth-note scale. The dynamic marking 'dim.' is written below each staff. In measure 63, the strings are silent, indicated by a whole rest. The dynamic marking 'dim.' is also present below the staves. Below the string parts, there are two staves for woodwinds, both marked 'Ord. pp'. The first woodwind staff has a whole note chord, and the second has a whole note chord. Below these are two staves for woodwinds, both marked 'dim.' and 'Cism/E'. The first woodwind staff has a whole note chord, and the second has a whole note chord. The dynamic marking 'dim.' is written below each staff.

Slika br. 11: Notni primjer, brač 3²⁷

Na slici br. 11 prati se dionica brača (62.t. i 63.t.). Zadatak dirigenta je da kroz dvije dobe u 62.t. napravi potpuni *diminuendo* i umiri orkestar kako bi u 63.t. dionica brača 3 imala zadatak potpuno mirno odsvirati taj takt s kontroliranim trzajem i *legatom*.

²⁷ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1.* Transkripcija.

F

64

Bis. 1.

Bis. 2.

Bis. 3.

Br. 1. *tranquillo*

Br. 2. *pp divisi*

Br. 3. *p dolce* *tr*

E-br. *pp divisi*

Čel. *pp*

Bug. E Cism/E E A/E E G°7 H7/F#

Ber. *pp*

Slika br. 12: Notni primjer, brač 1²⁸

Poznata tema ovaj se put javlja u dionici brača 1 (64.t. i 65.t.), a nakon toga brač 3 preuzima „dio“ iz teme i nailazi na jako veliku opasnost – polovinka s točkom i dvije šesnaestinke (slika br. 12). To je mjesto potrebno solo izvježbati s dionicom brača 3 kako bi bili ritmički točni te onda ubaciti i cijeli orkestar kako bi se navedeno mjesto točno izvelo. Uz to, dionica brača 3 također ima zahtjevnu dinamiku u 65.t. – *decrescendo* koji mora završiti na šesnaestinkama.

²⁸ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

Slika br. 13: Notni primjer, general pauza²⁹

Na slici br. 13 postoji jedna smirujuća situacija – general pauza za sve dionice (76.t.). Iako cijeli orkestar tu ne svira, dirigent ima zadatak da i dalje dirigira kako bi orkestar mentalno pripremio za idući takt i tijek skladbe.

²⁹ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1.* Transkripcija.

The image shows a musical score for the end of a piece, featuring ten staves. The staves are labeled as follows: Bis. 1, Bis. 2, Bis. 3, Br. 1, Br. 2, Br. 3, E-br., Cel., Bug., and Ber. The score includes various dynamic markings such as *fp*, *dim.*, and *pp*, and performance instructions like "divisi". The music is written in a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 2/4 time signature. The score shows a gradual decrease in volume towards the end of the piece, with some instruments playing *pp* (pianissimo) and others *pp* *E* or *pp* *Ord.*.

Slika br. 14: Notni primjer, kraj skladbe³⁰

Slika br. 14 prikazuje tijek kraja stavka. U 82.t. tema se nalazi u dionicama braća 1 i E-braća, dinamika na drugoj dobi pomoću *decrescenda* dovodi u *pianissimo* koji se nalazi u idućem (83.t.) taktu. Kroz iduće taktove (83.-87.) dinamika je dosta mirna (*pianissimo*). U zadnja tri takta dirigentu je zadatak da kroz ležeće tonove pokaže rukama mali *crescendo* i potom *decrescendo* kako bi umirio cijeli orkestar na kraju stavka.

5.1. Drugi stavak – *Asina smrt*

Glazba Asine smrti, koju je Grieg uvrstio u *Peer Gynt suitu br. 1*, istodobno služi kao uvod u III. čin drame i njegov završni dio. Peerova majka je na samrti, a Peer opisuje njezin krevet kao kraljevsku kočiju na radosnom putovanju do počivališta „istočno od sunca i zapadno od mjeseca". Pokušavao je razvedriti majku na samrti djetinjastim pričama, ali je bilo prekasno.³¹

³⁰ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

³¹ Bačić, M. (2012). *Odabrani stavci iz suite Peer Gynt E. Griega u aranžmanu za tamburaški sastav*. Diplomski rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

The image shows a musical score for the second measure of the first movement of Peer Gynt Suite No. 1. The score is written for a full orchestra and includes parts for A Brač 1, A Brač 2, A Brač 3, E - brač, Čelo, Bugarija, and Berde. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The main theme is introduced in the first measure of this section, starting with a piano (p) dynamic in the first horn part. The theme is repeated in the fifth measure with a pianissimo (pp) dynamic. The score includes various dynamics such as p, pp, and mf, and includes performance instructions like 'sul III' for the harp and 'Ord.' for the strings.

Slika br. 15: Notni primjer, glavna tema u drugom stavku³²

U drugom stavku *Asina smrt* od prvog takta imamo prepoznatljivu temu (slika br. 15) koja se provlači kroz cijeli stavak. Tema počinje u dionici brača 1, a dinamika je *piano*. Tema se također pojavljuje i u dionici berde gdje je označeno da se svira na trećoj žici (sul III), a ovo je zaista težak izazov za berdaša jer je potrebno svirati *tremolo* koji je zahtjevan na berdi. Tema se iznese u prva četiri takta, dok se u 5.t. iznosi po drugi put, ali je dinamika *pianissimo*. Dirigent ima ulogu pripremiti orkestar na navedeni dio kako bi se čula razlika u izvođenju.

³² Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

Slika br. 16: Notni primjer, tema u bisernici 1³³

U 17. taktu na slici br. 16 vidljivo je pojavljivanje teme s istim motivom u dionici bisernice 1. Međutim, nekoliko taktova prije toga nalaze se zanimljive dinamičke promjene u ostalim dionicama kao što su *piano*, iz kojeg se treba napraviti *crescendo*, te zatim opet povratak u *piano* i ponavljanje dinamičkih promjena. Skladatelj je tim promjenama htio pripremiti nadolazeći *forte* prilikom pojavljivanja teme u bisernici.

³³ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

The image displays a musical score for a fortissimo (ff) passage. It consists of ten staves. The first nine staves are melodic lines for various instruments, each beginning with a *ff* dynamic marking. The tenth staff is a piano accompaniment line, also marked *ff*, which includes chordal textures and specific chordal annotations: $Hm/F\#$, $G^7(b5)$, $F\#$, and $F\#\ Hm/F\#$. The notation includes various note values, rests, and accents, indicating a complex and rhythmic texture.

Slika br. 17: Notni primjer, vrhunac drugog stavka³⁴

U 21. taktu po prvi se put pojavljuje *forte fortissimo* oznaka za dinamiku. Taj dio je zasigurno vrhunac skladbe, a uz to je i najemotivniji. Skladatelj je precizno označio svaku notu s naglaskom, što znači da je zadatak dirigenta da orkestru pokretima ruku pokaže akcentiranje i dinamiku. Također, veliki zadatak dirigenta je da izvođače u orkestru mentalno pripremi za navedeni dio u skladbi.

³⁴ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1.* Transkripcija.

37

Bis. 1

Bis. 2

Bis. 3

Br. 1

Br. 2

Br. 3

E-br.

Čel.

Bug.

Ber.

pp

pp

pp

ppp

morendo

morendo

morendo

morendo

Slika br. 18: Notni primjer, kraj drugog stavka³⁵

Nakon tog dijela slijedi potpuno primirivanje u skladbi koje dovodi do *piano* i *pianissimo* dinamike i s tom se dinamikom radi kontrast naspram dijela gdje je bio vrhunac (*ff*). Od 37.t. (slika br. 18) vidimo dionicu brača 1 koja ima glavnu ulogu u ovom dijelu. Dinamika je *piano* s pojavljivanjem *crescenda* i *decrescenda*, ali je to u malim intervalima. Dionica berde je ovdje problematična jer ima konstantni tremolo koji je jako težak za izvesti, a uz to je dinamika *pianissimo*. Glavni problemi su veličina i glasnoća instrumenta te je potrebna potpuna kontrola nad instrumentom. Glavna uloga dirigenta je da izvođače održava mirnima i prati njihove trzaje jer svi moraju biti ujednačeni.

³⁵ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

5.2. Treći stavak – *Anitrin ples*

Treći je stavak izrazito plesnog karaktera – *mazurka* i također ima svoju prepoznatljivu melodiju, odnosno temu. „Anitra je lik iz *Peer Gynta*. Ona je kći vođe beduina koju je Peer upoznao na svome putovanju. Anitra je bila upoznata sa činjenicom da je Peer iznimno bogat pa ga je šarmirala svojim plesom tako da joj je Peer dao svoje cijelo bogatstvo nakon čega ga je Anitra, uz pomoć vojske svoga oca, protjerala iz svoje zemlje.”³⁶

Stavak počinje bisernicama (slika br. 19) koje imitiraju zvuk prve i druge violine, viole i trianglera.

Tempo di mazurka

The image shows a musical score for three staves, labeled 'Bisernica 1', 'Bisernica 2', and 'Bisernica 3'. The music is in 3/4 time and marked 'Tempo di mazurka' and 'pp' (pianissimo). Each staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff (Bisernica 1) starts with a half note G4, followed by a quarter note A4, and then a quarter note B4. The second staff (Bisernica 2) starts with a half note F#4, followed by a quarter note G4, and then a quarter note A4. The third staff (Bisernica 3) starts with a half note E4, followed by a quarter note F#4, and then a quarter note G4. The music is written in a simple, rhythmic style characteristic of a mazurka.

Slika br. 19: Notni primjer, bisernice (1.,2.,3.)³⁷

Poslije toga slijedi prepoznatljiva tema u braču 1 (slika br. 20), gdje je obvezno upozoriti na *staccato* note, dok bračevi 2 i 3 pratnju trebaju svirati *pizzicato*. Dionica berde i E-brača takozvana je ritam sekcija te je glavni zadatak dirigenta davati jasan puls i pripaziti na te dvije dionice kako ne bi došlo do promjene tempa.

³⁶ Bačić, M. (2012). *Odabrani stavci iz suite Peer Gynt E. Griega u aranžmanu za tamburaški sastav*. Diplomski rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

³⁷ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

The image shows a musical score for a string section. The top staff is for a woodwind instrument, likely a flute or clarinet, featuring a melodic line with trills (marked 'tr') and grace notes. Below it are four staves for string instruments (Violins I, Violins II, Violas, and Cellos/Double Basses). The strings play a rhythmic accompaniment consisting of quarter and eighth notes, with some chords and rests.

Slika br. 20: Notni primjer, dionice bračeva, E-brača i berde³⁸

The image shows a musical score for three oboes, labeled 'Bis. 1', 'Bis. 2', and 'Bis. 3'. The score begins at measure 20. The first measure shows rests for all three parts. In the second measure, they enter with a forte dynamic (marked 'f') and a pizzicato instruction ('pizz.'). The notes are quarter notes. The third measure continues with similar notation, including a repeat sign at the end of the line.

Slika br. 21: Notni primjer, dionice bisernica³⁹

Na slici br. 21 vidi se potencijalno problematično mjesto jer dionice bisernica imaju dosta taktova pauze te je ovdje potrebna velika koncentracija dirigenta kako bi dao točan i precizan znak za početak sviranja izvođačima dionica bisernice. Također, važno je napomenuti da izvođači trebaju pratiti ostalu dinamiku orkestra i odsvirati u *forte* dinamici, *pizzicato* i s naglaskom.

³⁸ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

³⁹ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

Ord.

The image shows a musical score for three staves. The top two staves are marked with a piano dynamic (*p*) and the instruction 'Ord.'. The bottom staff is marked with a piano dynamic (*p*). The music is written in a 4/4 time signature and consists of four measures. The first two measures feature eighth notes, and the last two measures feature quarter notes. There are various dynamics and articulation markings throughout the piece, including accents and slurs.

Slika br. 22: Notni primjer, „lirski dio”⁴⁰

Slika br. 22 prikazuje „lirski dio” u trećem stavku u trajanju od četiri takta. U prijašnjim taktovima bisernice su svirale *pizzicato* i s naglaskom, a lirski dio koji im slijedi potpuna je suprotnost. Od izvođača treba tražiti sviranje *legata*, s *crescendom* i *decrescendom* što i sam dirigent treba pokazati. Dodatno bi trebalo pripaziti da trzanje bude „gusto”. Također, pojavljuje se oznaka *ord.* što je skraćena od *ordinario*, a to znači „povratak na normalno sviranje”.

Poslije tog dijela pojavljuje se dio koji može biti problematičan (slika br. 23). Sve dionice se „isprepliću” i potrebno je jasno osvjestiti tko kada treba svirati. Dionica berde ne svira u tom dijelu, ali je problematičan upad te je potrebno dati točan i jasan znak za početak sviranja izvođaču.

⁴⁰ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1.* Transkripcija.

30

Bis. 1

Bis. 2

Bis. 3

Br. 1

Br. 2

Br. 3

E-br.

Čel.

Bug.

Ber.

pizz.

A⁷

Slika br. 23: Notni primjer, sve dionice⁴¹

⁴¹ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

Slika br. 25: Notni primjer, *poco rit.*, *a tempo*⁴³

Slika br. 25 prikazuje malo usporavanje (*poco rit.*) u 68. taktu te vraćanje u prvobitni tempo (*a tempo*) u 70. taktu. Zadatak dirigenta je dobro pripremiti orkestar na usporavanje te u 69. taktu jasno dati znak na trećoj dobi kako bi se izvođači mogli jasno vratiti u prvobitni tempo.

5.3. Četvrti stavak – *U dvorani planinskog kralja*

Ovaj se stavak prvotno nalazio u op. 23, ali ga je kasnije Grieg uvrstio u op. 46. Grieg je napisao da je za ovaj stavak – *U dvorani planinskog kralja* skladao nešto „ultra-norveško“. Glazba se čuje dok Peer Gynt, kao u fantaziji, ulazi u kraljevsku dvoranu planinskog kralja u kojoj vlada metež. Stari kralj s krunom i žezlom, okružen je djecom i rodbinom, trolovima, patuljcima i goblinima.⁴⁴

Slika br. 26: Notni primjer, glavna tema u četvrtom stavku⁴⁵

Na početku skladbe sviraju dionice E-brača i bugarije što u originalnoj partituri sviraju dionice kontrabasa i violončela. Glavna tema koja se proteže kroz cijelu skladbu prvotno se pojavljuje u dionici berde, dok je dionica čela harmonijska pratnja. U 5. taktu dionicama E-brača i bugarije treba dati precizan znak za početak sviranja i dodatno pokazati dinamiku (*fp*). Također, označena je tehnika sviranja *sul ponticello* (malo ispred konjića). U 6. taktu dionica čela preuzima temu od dionice berde te se tako u nastavku izmjenjuju s nastupima glavne teme. Dinamika u ovom dijelu je *pianissimo* te se to treba i zahtijevati od izvođača (slika br. 26).

⁴³ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

⁴⁴ Bačić, M. (2012). *Odabrani stavci iz suite Peer Gynt E. Griega u aranžmanu za tamburaški sastav*.

Diplomski rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku

⁴⁵ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

A

Slika br. 27: Notni primjer, dionice bisernice i bračeva⁴⁶

Nakon što su dionice čela i berde završile izlaganje svoje teme, tema se pojavljuje u dionicama brača 1 i 2 (slika br. 27). Dionica bisernice do početka A dijela nije svirala te je potrebno dati znak za početak sviranja ili „pogled očima” u izvođače kako bi se na vrijeme pripremili i krenuli svirati na dirigentski znak. Dinamika je *piano*, dionica bisernice svira *pizzicato* i *divisi*, dok dionice bračeva sviraju s naglascima.

28

Slika br. 28: Notni primjer, tema u bisernici 1⁴⁷

Na slici br. 28 prikazuje se izlaganje teme u dionici bisernice 1 koja je preuzeta od dionice bračeva. Karakter je isti, dirigentski zadatak je pokazati jasan znak za početak

⁴⁶ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

⁴⁷ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

izlaganja teme. Dionice bisernice 2. i 3. trebaju biti u *pianissimo* dinamici jer su samo harmonijska pratnja.

The image shows a musical score for Peer Gynt Suite No. 1, featuring a section with the instruction *cresc. e stretto poco a poco*. The score consists of ten staves. The first three staves (treble clef) show a melodic line with various ornaments and dynamics. The fourth staff is marked 'Ord.' and shows a more active melodic line. The fifth and sixth staves (treble clef) show a melodic line with 'divisi' markings. The seventh and eighth staves (treble clef) show a melodic line with 'divisi' markings. The ninth staff (treble clef) shows a melodic line with 'F#' markings. The tenth staff (bass clef) shows a bass line. The instruction *cresc. e stretto poco a poco* is repeated on each staff.

Slika br. 29: Notni primjer, *cresc. e stretto poco a poco*⁴⁸

Na slici br. 29 tema se ponovno pojavljuje u dionici bračeva 2 i 3, dok su ostale dionice harmonijska pratnja. Ovaj je dio izdvojen jer se u 34. taktu pojavljuje oznaka *crescendo e stretto poco a poco* što znači „postepeno jačanje i zatezanje“, što je priprema za B dio u kojem je tempo *vivo*.

⁴⁸ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

stringendo al Fine

66 **C**

Bis. 1

Bis. 2

Bis. 3

Br. 1

Br. 2

Slika br. 30: Notni primjer, *stringendo al Fine*⁴⁹

Nakon B dijela, gdje je tempo *vivo*, u 66. taktu (C dio) pojavljuje se oznaka *stringendo al Fine* – „zatežući do kraja“. Tempo ostaje živahan i brz, a napetost tijekom izvođenja raste. Glavni zadatak dirigenta je održavati tempo kako karakter ne bi nestao (slika br. 30).

Na slici br. 31 prikazan je kraj skladbe. U 84. taktu uz svu napetost koja se događa, izvođači moraju svirati *piano* dinamiku i postupno raditi *crescendo*. U 86. taktu u dionici bugarije na akordu stoji oznaka *sfz* koja kvalitetno priprema finale skladbe, a dirigentskim znakom orkestar će završiti skladbu u *fff* dinamici. Finale skladbe potrebno je posebno izvježbati kako bi svi izvođači bili sinkronizirani.

⁴⁹ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

83

Bis. 1

Bis. 2

Bis. 3

Br. 1

Br. 2

Br. 3

E-br.

Čel.

Bug.

Ber.

p *cresc. molto* *fff*

p *cresc. molto* *fff*

p *cresc. molto* *p* *p* *cresc. molto* *fff*

p *cresc. molto* *fff*

p *cresc. molto* *p* *p* *cresc. molto* *fff*

p *cresc. molto* *fff*

p *fff*

G#° *G#°7* *G#°7* *G#°7* *G#°7* *G#°7* *Hm/F#*

cresc. molto *sfz f* *fff*

p *fff*

Slika br. 31: Notni primjer, kraj četvrtog stavka⁵⁰

⁵⁰ Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.

6. Zaključak

Kroz ovaj diplomski rad dublje je istražena Griegova biografija te povijest drame *Peer Gynt* Henrika Ibsena. Edvard Grieg svojim je radom tijekom života zaslužio toliko poštovanje da važne institucije danas nose njegovo ime. Također, jedan je od najvažnijih figura u norveškoj glazbenoj povijesti i jedan od najpoznatijih skladatelja romantizma. Grieg je bio ključna figura u razvoju nacionalnog glazbenog identiteta Norveške, ističući se svojom sposobnošću prenošenja norveških folklornih motiva i pejzaža u svoja djela.

Kroz analizu glazbenih elemenata, kao i kroz praktičnu izvedbu, ističe se sposobnost tamburaškog ansambla u donošenju nove perspektive i interpretacije klasičnog glazbenog djela. Kombinacija tradicionalnih tamburaških instrumenata s prepoznatljivim temama i atmosferom Griegove glazbe otvara nove perspektive u glazbenom izričaju i omogućuje dublje razumijevanje i uživanje u ovoj glazbenoj formi. Kako u današnje vrijeme nema puno originalno skladane tamburaške literature, glazbenici su primorani prirediti partiture simfonijskog orkestra za tamburaški orkestar. U tom slučaju, bisernice u najčešćem slučaju preuzimaju ulogu flauta, ponekad i violina, bračevi preuzimaju ulogu gudača, E-brač ulogu oboe ili fagota, čela ulogu violončela, bugarije se upotpune akordima i ritmom, a berde u većini slučajeva preuzimaju ulogu kontrabasa. Iako je drugačiji izvođački sastav, izvorna ideja se ne narušava. Tamburaški orkestar može jako dobro interpretirati klasičnu literaturu, ali se mora prirediti kvalitetno i s puno pažnje.

7. Literatura

- Andreis, J. (1989). *Povijest glazbe*. Zagreb: SNL
- Bačić, M. (2012). *Odabrani stavci iz suite Peer Gynt E. Griega u aranžmanu za tamburaški sastav*. Diplomski rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku
- Kovačević, K. (1971./77.). *Muzička enciklopedija 2 (G-O)*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod.

Internet izvori:

- Andersen, R. J. (1993). *Edvard Grieg: et kjempende menneske*. ([https://snl.no/Edvard Grieg](https://snl.no/Edvard_Grieg)) (pristupljeno: 03.04.2024.)
- Benestad, F., i Schjelderup-Ebbe, D. (1990). *Edvard Grieg: Mennesket Og kunstneren*.
- Grimley, D. M. (2006). Grieg, landscape and the Haugtussa project. *Grieg*, 109-146.
- Gunnar Hagen Hartvedt i Norvall Skreien: *Grieghallen*. (<https://www.bergenbyarkiv.no/bergenbyleksikon/arkiv/1424944?s=Grieghallen>) (pristupljeno: 04.04.2024.)
- Hart-Davis, (1967). Levenson, Michael, Henrik Ibsen: The farewell to poetry, 1864–1882, 67
- Henry Litolffs Verlag, (2008). *Edvard Grieg – Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis*
- Herrestal Harald. "Edvard Grieg (1843–1907)". (<http://www.mnc.net/norway/grieg.htm>) (pristupljeno: 04.04.2024.)
- Josip Seiter (2020): *Peer Gynt – Suita br. 1*. Transkripcija.
- Klaus Van Den Berg, (2006). "Peer Gynt", *Theatre Journal* 58.4. 684–687
- Layton, R. (1998). *Grieg: Illustrated Lives of the Great Composers*. Omnibus Press. (75)
- Norwegian Ibsen company. Preuzeto s: (<https://www.norwegianibsencompany.com/henrik-ibsen/>) (pristupljeno 03.04.2024.)
- Peer Gynt suite No. 1, Edvard Grieg. Preuzeto s: (<https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/2685/peer-gynt-suite-no-1>) (pristupljeno 03.04.2024.)
- Peer Gynt suite No.1, op. 46. Preuzeto s: (<https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/2684/peer-gynt-suite-no-1-op-46>) (pristupljeno 03.04.2024.)
- William, R. (1993). *Drama from Ibsen to Brecht*. London: Hogarth

8. Popis slika

Slika 1: Edvard Grieg, 1888. godina

Slika 2: Edvard Grieg i Nina Hagerup 1899. godine

Slika 3: Rukopis E. Griega – *Anitrin ples* iz *Peer Gynt suite br.1*

Slika 4: Henrik Ibsen

Slika 5: Notni primjer, pojavljivanje teme u bisernici

Slika br. 6: Notni primjer, razvijanje dinamike, tema u većini dionica

Slika br. 7: Notni primjer, berda

Slika br. 8: Notni primjer, B dio

Slika br. 9: Notni primjer, dionica bisernice 3

Slika br. 10: Notni primjer, E-brač i čelo

Slika br. 11: Notni primjer, brač 3

Slika br. 12: Notni primjer, brač 1

Slika br. 13: Notni primjer, general pauza

Slika br. 14: Notni primjer, kraj skladbe

Slika br. 15: Notni primjer, glavna tema u drugom stavku

Slika br. 16: Notni primjer, tema u bisernici 1

Slika br. 17: Notni primjer, vrhunac drugog stavka

Slika br. 18: Notni primjer, kraj drugog stavka

Slika br. 19: Notni primjer, bisernice (1.,2.,3.)

Slika br. 20: Notni primjer, dionice bračeva, E-brača i berde

Slika br. 21: Notni primjer, dionice bisernica

Slika br. 22: Notni primjer, „lirski dio“

Slika br. 23: Notni primjer, sve dionice

Slika br. 24: Notni primjer, A dio – treći stavak

Slika br. 25: Notni primjer, *poco rit., a tempo*

Slika br. 26: Notni primjer, glavna tema u četvrtom stavku

Slika br. 27: Notni primjer, dionice bisernice i bračeva

Slika br. 28: Notni primjer, tema u bisernici 1

Slika br. 29: Notni primjer, *cresc. e stretto poca a poco*

Slika br. 30: Notni primjer, *stringendo al Fine*

Slika br. 31: Notni primjer, kraj četvrtog stavka